

САНА ОЛОХ

Х а н ы а т
1931 снл алтынньы
15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ
ДЕПУТАТТАР ОРОУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 43 (6648)

1988 снл. Муус устар 9 күнэ.
СУБУОТА

Сыаната
3 харчы.

ОСКУОЛА РЕФОРМАТЫН — ОЛОХХО

ССКП Кини Комитетин олуньутаабы (1988 с.) Пленумтар «Орто уонна үрдүк оскуоланы уларыта тутуу хаамытын итиннэ ону олоххо киллэрингэ партия сорууттарын туһунан» боппурөөс норуоттун, политическай хайысха барылына. Пленумта ССКП КК Генеральнай секретара М. С. Горбачев «Революционнай» уларыта тутууга сакталытын идеологиятын» дикэн улахан этиниэт огордо.

1984 сыллаахха саваламмыт реформа бэлэстэммит дьаһаллара ситэтэ суохтара, уларыта тутуу динамизмнэргэ эппинэттэ. Бэттэра, оскуолаба демократизацияны киллэрбэттэ, үөрэнээччилэр норууту, калара олус улааттынарлыгыта, үөрэтэр-интэр үлэни сыаналааһынга формалар киирбэттэ, үөрэтэр-интэр процесс техникескэй хааччылыгыта аныгы кордо, бүтүн улаханым хаалбыта бэлэстэммит.

Пленум учебнай былааны, программа, тосту уларытарга; үөрэтэр-интэр үлэбэ болломтону били, көрүү хаачыстыба, тыгар уонна нигиллэллээх үтүө майгы, лаах-сиэрдээх буолууга уураарга; оскуолалары производствоба, промышленнай таргалаарга чугаһатарга; оскуола администратиятын, учууталлар киллэрин, атахтарын кэлгитини тохторторго; кэлэр нигиллелтэ саваланымттар оскуолаарга компьютеризациялааһын киллэрэргэ, үрдүк үөрөх заведениеларыгар ЭВМ-ры (электроннай ааһар-суоттуур массылаа-жары) биэрэргэ, оскуолалар материал-най базаларын туссаран занягелары сменалар ыһааһын суох огороорго дьа-һаллары ыла.

Олуньутаабы Пленум уурааба обще-ственнось кизин сизгэриниин көрүстэ. Пленум материаллаара үлэ коллектив-тарын уонна аһаас партиянай муһах-тарга дүүллэллэллэри, научнай-практи-ческай конференциялар ыһааһынналар. «Сага олох» хаһыакка кэккэ автордар саваларын эттир. Соторутаабыта буолбут ССКП райкомун онус плену-мтар ССКП Кини Комитетин олуньу-таабы (1988 с.) Пленумун уураахтарын, Пленумта ССКП КК Генеральнай секре-тара М. С. Горбачев этиниэттар онору-дубут балаһыанньалары уонна түмүтэ-һиннэри олоххо киллэрингэ оройуонна-бы партиянай таргата сорууттар улахан интэрнестээхтик дүүллэллэллэри. Дакы-лаат уонна кэпсэтинилэр оройуоннаа-бы хаһыакка бэлэстэммитилэр.

Пленум, бастатан туран, оскуола үлэ-тин партиянай савалымны тосту конне-рерге, оскуолалар уонна училлэ үлэ-рин ис хоһоонун диришник үөрэтэн-билэн, үөскүүр проблемалары компетентнайдык уонна деловиттук быһаарарга ССКП рай-комун отделларын, парткомнар, сав-таабы уонна жаннайгы сүһөх партиянай таргалаары эбэллэстээтэ. Оскуолалар үүсүтэрэ сиэргэ суох тымнылар. Ол тү-мүтэр өбөлөр тымнылар ыалдьаалара үтүс. Быйылгы үөрөх дьылгыгар 174 учуутал ыалдьан, 8340 уруок көтүтү-лүмнэ. Капиталнай өрөмүөнү эрэйэр аварийнай туруктаах оскуола, өбө үчрөж-дешелара элбэтиллэр.

Үөрэнээччилэр үөрэтин уонна интин хаачыстыбатын инни оскуолалар адми-нистрацияларын, педколлективтар эппи-этинистэрэ үрдэтиллэр, ону кытта само-стоятельность араа улаатар. Оскуола

салайааччылар коллектив иннингэр от-чуоттааһынара, кинилэри аттестация-лааһын утумнаахтык таргалаахтык, быһаардааһын киллэрдиэхтээх. Бу дьыл ыам ыйын 1 күнүгэр дьэри оскуо-лалар уонна училлэ этиниин кинилэр үлэлэрин савалымнага общественнай со-веттар таргалаахтээхтэр.

ССКП райкомун онус пленумтар киирбэт этинлэр народнай депутаттар оройуоннаабы Советтарын сессиятыгар көрүллэн, материалнай-техникескэй ба-зыны бөдөрүтүүгэ, норуот үөрэриниин үлэлэриниин үлэллэр уонна олорор усу-лубууһаларын туссарыга, оскуолалар температурнай режиминиин, котельнай хаһаайыстыбаларын, о. д. а. боппуроос-тарын быһаарыга чопчу дьаһаллар ыһа-лаалара эрийиллэр. Сельскэй Советтар байлээрин сессияларыгар бу проблемалары экиэ көтүү тыма суохтаахтар.

ОАПХ, совхозтар дирекциялара, парт-комнара, райОНО мам ыйын иннинэ ос-куолаларга маасабай идэлэргэ рабочай кадрлар бэлэстэммиттэ чопчу этинлэ-рин ССКП райкомун бюротун көрүүтү-гэр киллэрэргэ соруудахтыннар.

Райсовет исполкомун норуот үөрэ-риниингэр отдела, оскуолалар админи-страциялара үөрэнээччилэр дьосурдарын сыйыгарыга предметтэри диригэтэн үөрэтин кэлэстэриниин аһааһын боппуро-сатарын салгыы дьарыктаннахтээх-тэр. Үөрэнээччилэри уонна оскуолаба киирбэт инниниин саватаах өбөлөрү үө-рэттигэ уонна интингэ дьосурдаах оло-лорго биридиллэн педагогическай сы-һаан сага көрүтүрө интингэ ыһаалара бары өттүнэн көбүлүнэхтээхтэр.

Улахан болломтот учууталлар педаго-гическай мастерстволарын үрдэтингэ, кинилэргэ методическай көмөтү күүһү-рдүүгэ уурулуон наада. Бастык учуутал-лар, новатор-педагогтар үлэлэриниин опытын үөрэтин, түмүү, пропагандалааһын уонна кизини таргатын эрийиллэр. Оттон айымнылаахтык үлэллэр, холбоур буо-лук учууталлар биньэх адыага суох-тар.

Үөрэтэр-интэр үлэни уларыта тутууга педколлективны кытта төрөппүттэр, об-щественность, партиянай, советскай, ком-сомольскай таргалаар, үлэ коллектив-тара — бүтүгүн ыһаахтарынна, улахан хамсааһын тахсыа суога. Одоу интингэ, кизини үлэбэ, олоххо бэлэстэммиттэ тө-рөппүт оруола, эппиниингэ хаһааһын-тааһар да үрдэтиэхтээх, төрөппүттэн ыһааһын күүһүрүөхтээх. Дьыл-күргэн, ос-куола, үлэ коллективтарын сибээстэрэ бөдөрүтүүтээх. Төрөппүт оскуолаба көп-төһүүтэ норуоттан буолуохтээх.

ЫВСЛКС райкома оскуолаабы ком-сомольскай уонна инперскай таргала-ларга көмөтү үөрэнээччилэр бэйэни са-лайыһаларын сайлыаһынга тирээр-дэр, маньаха комсомольскай уонна ин-перскай активы үөрэттигэ былааннаах-тык үлэллэр эрийиллэр. Сүрүн болло-мотун ыһааһын байланыһа-патриотическай уонна интернациональнай интингэ туһу-луохтээх.

Түмүктээн эттэххэ, оскуола үөрэтэр-интэр үлэтин уларыта тутууга туох бэ-лэстэммитин олоххо киллэрин — бу бары-быт гражданскай инспит, бу советскай об-щественно сага хаачыстыбанын таһымна таһаары мэкиттэ.

Кэрэ-бэлиэ түгэн

Субуруускай аатынан совхоз Болтоноттобу от-деленнетын «Каскыл» ферматыгар ааспыт ый кэрэ-бэлиэ түгэни бэлэ-хтээбиттэ: кулун тутар 15 күнүгэр чулуу ыһааһын-сыт В. Ф. Платонов кыт-тык устата ыһааһын эбэллэстэммит аһаа таргалаары үөрдүбү-тэ. Кини бюрдүн фураж-най ыһааһынан 1038 кг үүтү ыан бэлэстэммит киирбэттэ 14 кг аһааһы-та. Бил интинэн хаалбыт киирбэт биридин фураж-най ыһааһын ортотунан оссо 55-ти кг үүтү ыан көрдөрүүтүн 1093 кг тизэртэ.

Бастык ыһааһынсыт бачымын биригэ үлэ-лиир таһаарыстара багы-һаллар. Кыстык алта ыйын түмүгүнэн былаан-нарын бары аһаа таргала-дулар А. Е. Егорова, Е. В. Егорова, И. Е. Новго-родов туһааннааһынан 97,5, 67,2, 33,5 быры-һааннаан былааннарын аһааһааһылар.

«Каскыл» ферма кол-лектив биридин фураж-най ыһааһын ыһааһын устата 673-түү кг үүтү ыа-та. Былаан 48,1 быры-һаан аһааһына.

Ыһаахан кыстыкка ситиһиллээхтик үлэллэр-биттэр сүрүн төһүүнэн биридиллэн бөдөрөккэ киирбэт уонна көрмө-дөх аһааһын бэлэстэ-таах үлэбэ буолла, — диир В. Ф. Платонов.

Ферма старшийнаа техник-осменатар М. М. Слепцова үлэллэр. Ха-һаайыстыбанын аһааһы-на уонна бэлэстэммит-тигэр киирбэт сибээс-тээн кини ити үлэллэр эбэн үүт-тутааччы үлэтин төлөтөр.

Бастыкнар үлэллэригэр тирэтирэн Болтоно от-деленнэ кыстык алта ый-даах былаанын 16,5 бы-рыһааннаан аһаада.

А. ДОГДОНОВА

МЕСЯЧНИК БИЛЛЭРИЛИННЭ

Совхозтарга сүөһүнү савтарын графигын отде-луатын хаһаайыһааһын сага усулуобуйагыгар аһа, үүтү эбэллэргэ бири сүрүн хайысха буолары-нан, муус устар ый ына-ды уонна тыһааһын сав-мэлэһингэ уонна савта-рыга ударнай ыһаан биллэрилиннэ.

Ударнай ыйга кыһылы-лаахтарыннаан аарылла-лар:

1. Сизмалэһин уонна савтарын графигын аһа-ры төлөрбүттэр.
2. Сизмалэһин уонна савтарын бары норуо-булга эппинииттэр, сына таргалаар.
3. Ирдээр өтчуоту, до-кументацияны биригэ-тигэр төлөрбүттэр.
Кыһылаахтарга ман-нын эппинииттэр аһааллар:
1. 200-тэн адыах ыһааһа осменатардар-га I, II, III миэстэлэр.
2. 200-тэн ордук ыһа-наах осменатардарга I, II, III миэстэлэр.

I миэстэлэһтэргэ — 150 солк., II миэстэлэ-хтэргэ — 100 солк., III миэстэлэһтэргэ — 75 солк. харчынан биригэһи олох-толор.

Сизмалэһин уонна

Меслячник сизмалэ-һингэ уонна савтарыннаа графига. (Бастагы төлө-наа — барыта, иккисэ — искусственной ыһаанан, үһүсэ — огуһунан савта-рын. Тобо).			
Карл Маркс	197	197	
Субуруускай	170	140	30
Хатылы	80	61	19
Болтоно	90	79	11
Эр. Эристин	360	289	71
Холтобо	100	90	10
Хадаар	95	85	30
Хайахсы	85	74	11
Чакыр	80	60	20
«Чурапчы»	328	224	104
Сылаан	190	120	70
Киллэни	72	54	18
Арылаах	66	50	16
«Мылдааһын»	275	130	145
Болдугур	150	130	20
Соловьев	125	—	125
«Мугудай»	330	155	175
Маралааһы	125	80	45
Чаластара	95	—	95
Толон	45	40	5
Талой	85	35	30
Барыта	1660	1135	525

«КЫҢЫЛ СУБУОТА» ИЛДЫТТЭРЭ

Москва куорат үлэит коллективтара муус уста, 16 күнүгэр В. И. Ленин төрөбүтэ 118 сылыгар аһааһаах коммунистическай суботунууугу ыһаа-га көтөхтүт бачымынын ойон үлэ бырааһынны-гар күргүөмнөн тахсыа күнтэн-күн чугаһаан иһэр. Билин корреспондентим суботунууука бэлэн хайдаһын туһунаа ыйытыһыгар маньык кэпсэти-лэр.

А. М. КИРИЛЛИН, Эрлин Эристин ааты-нан совхоз директорын солбулааччы.

— Коммунистическай су-буотунууугу таргалаар ко-миссия бастагы муһаага аһааһына. Бары цехо-той партиянай таргала-ларга оперативнай штаб-тар таргалаар үлэллэр. Совхоз үрдүнэн суботуну-уука 1460 киһи үлэ-һаада. Ол инниттэн 620 рабочай, 380 киһи таргала-лартан уонна 360 ос-куолаттан кытыахтара. Бу күн 4 тыһ. 300 солк. үлэ төлөрүлүбүтэ.

Улэ сизмалэһин туһу объекта-рыгар, туһу уонна куруо-һааһын бэлэстэммиттэ, ыһааһырдьаа ыһааһы-һаада. Автопара 50 ку-бометр тракторнай таһыта, сүөсүһүттэр миэстэлэ-ригэр, дьэ хаһаайыһаа быһа хатыһыгар үлэллэр-тэр. Былаарыһын су-буотунууука 1300 киһи кыттан 4 тыһ. солк. суу-малаах үлэ төлөрүлүбүтэ.

М. И. ЕРМОЛОВА, оройуоннаабы кини ба-дыһа партиянай таргала-тэни секретара.

— Улэ бырааһынны-гар барыта 207 киһи

кытыада. Ол инниттэн 25 киһи үлэллэр миэстэлэ-ригэр, 15 киһи шифтээх Ха-тылы отделеннетыгар бурдук дьаарыһааһы-ныгар үлэллэртэр. 167 киһи территорияны ыһаа-хтара уонна халтаһы-нынан олбуор оноруохта-ра. Бу күн 250 солк. үлэ төлөрүлүбүтэ. Ааспыт сыл-га суботунууука 200 киһи кыттан 180 солк. үлэ төлөрүлүбүтэ.

К. Ф. ОКОНЕШНИ-КОВ, «Чурапчы» совхоз Сизмалэһингэ отде-ленин уурааһыаһыа.

«Кыһыл субота» күн 300 кубометр савалын бо-лэмнэхпит, 300 кубо-метр туһу маньы киллэ-риэхпит. Ол инниттэн пи-лораме таһаар аһааһы-кылааһы таргалаар. Мае барыта манна таһааһа-да. Бу үлэлэргэ адыс ДТ-75, сэтгэ МТЗ тра-ктордар үлэллэртэр. Фер-ма үлэллэртэ кыһааһы-рын ыһааһыахтара, ос-куола өбөлөр бурдук дьаарыһаахтара уонна куул таһаахтара. Субо-тунууука барыта 400 киһи кытыада, бу күн 300 солк. үлэ онорулдуо.

ССКП райкомугар сүбэ мунньах

Хаалылаах фермалар коллективтарыгар ССКП обкомун ыһааһынны аһааһынны таргалаар боппуро-сатарыгар уонна хаһа-айыһааһын сага ыһаа-һын олохтоон обще-ственнай сүөһүттэн ыһаа-лар бородуусуһааһын аһа-һын сорууттарыгар ССКП райкомугар сүбэ мунньах буолан ааста. Онно ССКП райкомун, райсовет пе-полкомун, ОАПХ уонна кини подразделениелэ-рын, сельсоветтар испол-комнар савалар үлэ-лииртэригэр сэрэ Саха АССР Госагропромун эппинииттэ үлэллэртэ кы-тыаһын ыһааһылар.

Сүбэ мунньабы ССКП обкомун секретара М. В. Николаев савалын кытта ССКП обкомун ыһа-рыһынн аһааһын, прола-

водствога хаһаайыһаа-һын сага ыһааһыларын олохтообуу уонна үүт-таһааһын хаалыһааһын тах-сыаһын таргалаар бэлэ-һын хаһаайыстыбаларыгар кытылаар үлэ туһунаа «Чурапчы» совхоз дирек-тара Г. В. Смирников, Субуруускай аатынан сов-хоз паркомун секретара У. Н. Атласова, Эрлин Эристин аатынан совхоз директора М. Н. Коржани уонна «Мылдааһын» совхоз паркомун секре-тара Н. Н. Хоотанов би-лиһиниридилэр.

Оройуон совхозтары-гар сыдыһааларын түмү-гүнэн Саха АССР Госа-гропромун председателин солбулааччы, Саха АССР министр К. Е. Иванов республикатаабы плен-

с. попов.

Бүтүн Союзтаабы конференция

МОСКВА, муус устар 5 күнэ. (ССТА корр.) ССРС НХС-га аһааһыах Бүтүн Союзтаабы научнай-техническай конференция научнай-техническай про-греһы түргэтэтингэ салаа-таабы наука оруолун үр-дэтингэ аһааһа. Бу конфе-ренцияны ССРС Бурдук

аһын бородуукталарыгар миннестерствота таргала-ар. Билигин столица хас биридин олохтоор 260 грамм бурдук ас буһаа-лар. Саамай үрдүк хаа-чыстыбаах бурдуктан бурдук ас араас суортарын огоруу савалаһа. Били-гин саамай бастык суор-таах бурдуктан үрүгү ки-

дизин огорон таһаары-лэбээн иһэр.

Конференция кытыла-лаахтара савалын сайы-нарын кэснэллээх туһаа-һыларын дүүллэллэхтэ-рэ, ученайдар, хлэбозавод-тар специалистарын үлэ-лэрин сүрүн хайысхаларын быһаарыахтара.

И. ПОПОВ,
совхоз профкомун
председателя.

И. ПОПОВ,
профкомун
председател.

